

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону
факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БДК6 14.1 «ЕКСПЛУАТАЦІЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ КОРДОНУ»

ОПП «Безпека державного кордону»

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність:	252 Безпека державного кордону
Кваліфікація:	Бакалавр безпеки державного кордону
Професійна кваліфікація:	офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України
Форма здобуття освіти:	денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Експлуатація технічних засобів охорони кордону» є вибірковою дисципліною освітньо-професійної програми «Безпека державного кордону». Вивчається протягом 7 семесту на кафедрі транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону.

Мета вивчення навчальної дисципліни – підготовка офіцерів-прикордонників, які володіють компетенціями щодо реалізації заходів із забезпечення експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.

Завдання навчальної дисципліни полягає у наданні курсанту теоретичних знань з щодо експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння та первинних практичних навичок (виконання відповідних операцій при технічному обслуговуванні, складання документації, проведення розрахунків).

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання, які передбачають:

ПРН-6. Організовувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення

Знання: термінів та визначень, що відносяться до експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.

Розуміння: особливостей експлуатації технічних засобів охорони кордону, засобів інженерного озброєння.

Застосовування: здатність здійснювати етапи планування експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння, проводити технічне обслуговування технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.

Оцінювання: здатність здійснювати оцінку технічного стану технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.

ПРН-21. Упевнено застосовувати штатне озброєння підрозділу; інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), спеціальне програмне забезпечення для розв'язування фахово-орієнтованих задач, у тому числі з використанням математичних методів; проводити процедури, пов'язані з перевіркою, обслуговуванням, ремонтом і застосуванням засобів зв'язку, технічних засобів охорони кордону та транспортних засобів в обсязі інструкції з експлуатації.

Застосовування: проводити технічне обслуговування технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння та використання даних засобів за своїм функціональним призначенням.

ВИКЛАДАЧІ:

Доцент кафедри транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону кандидат технічних наук, Андрій ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ, e-mail: dob.andrey@gmail.com.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

«Прикордонна служба», «Інженерне забезпечення охорони кордону».

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальний клас (НВМ 1, НВМ 3), інженерні та технічні засоби охорони кордону, комплект презентаційних матеріалів (PowerPoint-презентації), дидактичних матеріалів, комплект роздавальних матеріалів, мультимедійний проектор, комп'ютер (ноутбук), екран, дошка, модульне середовище <https://asu.nadpsu.edu.ua/>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин															Форми підсумкового контролю									
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота								Індивідуальна робота							Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік				
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	модульний контроль	підсумковий контроль	-----	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів					розрахункове завдання	курсова робота	ІРГР	-----
4	7	3	90	30	2	12		12						4		20						20		40		+	
Усього за дисципліну		3	90	30	2	12		12						4		20						20		40		+	

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Оцінювання
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:		
ФК-4	Здатність застосовувати тактичні прийоми загальновійськового бою та бойових дій прикордонних підрозділів, способи дій підрозділів, забезпечувати бойове, ресурсне, інженерно-технічне забезпечення та зв'язок у підрозділі в різних умовах функціонування та різних формах оперативно-службових дій	МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.7; МК4.3.
ФК-9	Здатність організовувати систему охорони державного кордону на ділянці відповідальності підрозділу, оцінювати її стан, виконувати процедури прикордонного контролю та прикордонної служби, проводити оперативно-технічні заходи та слідчі дії, заходи примусу, здійснювати провадження в справах про адміністративні правопорушення, використовувати штатне озброєння, обладнання, технічні та транспортні засоби для виконання завдань з охорони державного кордону, у тому числі діяти у складі прикордонних нарядів	МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.7; МК4.3.

**ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ
КУРСАНТАМИ**

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
Програмні результати навчання зі спеціальності			
ПРН-6	Організувати комплексне функціонування підсистем побу- дови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно- технічного забезпечення	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.4; МН1.5.	МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.7; МК4.3.
ПРН-21	Упевнено застосовувати штатне озброєння підрозділу; інфор- маційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформа- ції, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому чис- лі міжвідомчі та міжнародні), спеціальне програмне забезпе- чення для розв'язування фахово-орієнтованих задач, у тому числі з використанням математичних методів; проводити про- цедури, пов'язані з перевіркою, обслуговуванням, ремонтом і застосуванням засобів зв'язку, технічних засобів охорони кор- дону та транспортних засобів в обсязі інструкції з експлуатації	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.4; МН1.5.	МК2.1; МК2.4; МК2.6; МК2.7; МК4.3.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ 4 курс (7 семестр)

Запланована кількість аудиторного навантаження – 30 годин

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин			Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3			
1	Основи експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння	8	Л2	Гз2	Пз4	09	1/1 Л(2); 1/2 Гз(2); 1/3 Пз(4)	8
2	Забезпечення засобами інженерного озброєння та технічними засобами охорони кордону	6	Гз2	Пз4		10	2/1 Гз(2); 2/2 Пз(4); 3/1 Гз(2); 3/2 Пз(4)	12
3	Організація експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння	6	Гз2	Пз4				
4	Технічне обслуговування та ремонт технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння	4	Гз2	Гз2		11	4/1 Гз(2); 4/2 Гз(2); 5/1 Гз(2)	6
5	Техніка безпеки при виконанні завдань інженерного забезпечення	2	Гз2					
	Диференційований залік	4	Дз4			12 ІРГР-1	Дз(4)	4
	Всього	30				Всього		30

Умовні позначення: Лекція – Л; Групове заняття – Гз; Практичне заняття – Пз; Диференційований залік – Дз; Заняття, що обов'язкове для оцінювання – Пз4

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
IV курс					
7 семестр					
1			16 (8)	ОСНОВИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ КОРДОНУ ТА ЗАСОБІВ ІНЖЕНЕРНОГО ОЗБРОЄННЯ	
	1	лекція	2	Загальні положення з експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Введення в дисципліну. 2. Основні поняття, визначення щодо експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 3. Зміст етапів експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.9]; [1.14]; [1.15]
		самостійна робота	2	Номенклатура технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Огляд нормативно-правової бази. 2. Засоби інженерного озброєння. 3. Технічні засоби охорони кордону.	[1.2]; [1.3]; [1.14]; [1.15]; [1.16]
		самостійна робота	2	Якість технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Загальні поняття якості технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Основні поняття надійності.	[1.9]; [1.4]; [1.6]
	2	групове заняття	2	Стани технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння та події, що відбуваються з ними 1. Стани техніки в процесі експлуатації. 2. Події, що відбуваються з засобами інженерного озброєння та технічними засобами охорони кордону в процесі експлуатації.	[1.9]; [1.4]; [1.6]

1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	Порядок оцінювання технічного стану технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Загальні положення щодо оцінювання технічного стану технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Зміст та порядок визначення технічного стану технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 3. Основні недоліки у технічному стані технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.9]; [1.4]; [1.6]
		самостійна робота	2	Категорювання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Загальні положення. 2. Встановлення категорії технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 3. Документальне оформлення зміни категорії технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.9]; [1.4]; [1.6]
	3	практичне заняття	4	Оцінювання технічного стану технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Виконання перевірок інженерного майна. 2. Виконання перевірок та визначення технічного стану інженерної техніки. 3. Виконання перевірок та визначення технічного стану РЛС. 4. Виконання перевірок та визначення технічного стану СТЗ.	[1.9]; [1.4]; [1.6]
2			12 (6)	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ ОХОРОНИ КОРДОНУ ТА ЗАСОБАМИ ІНЖЕНЕРНОГО ОЗБРОЄННЯ	
	1	групове заняття (ДСК)	2	Постачання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Норми належності технічних засобів охорони кордону. 2. Норми належності засобів інженерного озброєння.	[1.3]
		самостійна робота	2	Витребування та отримання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Витребування та отримання технічних засобів охорони кордону. 2. Витребування та отримання засобів інженерного озброєння.	[1.2]; [1.3]; [3.15] с. 24-25

1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	Організація ведення обліку, звітності, контролю наявності, руху технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Облік та звітність технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Контроль наявності та рух технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.2]; [3.1] р. III; [3.15] с. 30-35
	2	практичне заняття	4	Забезпечення підрозділів засобами інженерного озброєння та технічними засобами охорони кордону 1. Складання документації щодо забезпечення підрозділів засобами інженерного озброєння. 2. Складання документації щодо забезпечення підрозділів технічними засобами охорони кордону.	[1.2]; [1.3]
		самостійна робота	2	Відповідальність військовослужбовців за вчинення шкоди при експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Види матеріальної відповідальності. 2. Встановлення розміру завданої шкоди і порядок її відшкодування.	[1.1]
3			18 (6)	ПЛАНУВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ КОРДОНУ ТА ЗАСОБІВ ІНЖЕНЕРНОГО ОЗБРОЄННЯ	
	1	групове заняття	2	Планування та облік експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Планування експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Облік експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.12]; [1.13]; [2.3] с. 198-203
		самостійна робота	2	Порядок ведення плануючих та облікових документів щодо експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Порядок складання річних планів експлуатації технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Порядок ведення облікових документів.	[1.12]; [1.13]; [2.3] с. 198-203
		самостійна робота	2	Порядок визначення норм напрацювання до ремонту та списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Загальні вимоги щодо застосування норм напрацювання до ремонту та списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Норми напрацювання до ремонту та списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.7]; [1.8]

1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	Порядок списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Початкові дані для списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Алгоритм списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.7]; [1.8]
	2	практичне заняття	4	Списання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Списання інженерного майна. 2. Списання інженерної техніки. 3. Списання радіолокаційних станцій. 4. Списання сигналізаційних засобів.	[1.7]; [1.8]; [1.9]
		самостійна робота	2	Зберігання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Організація зберігання технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Умови розміщення (місця зберігання) технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.9]; [3.1] р IV п.5; [3.15] с. 77-78
		самостійна робота	2	Ведення складського господарства 1. Вимоги до обладнання складів засобів інженерного озброєння. 2. Вимоги до обладнання складів засобів інженерних боєприпасів.	[3.15] с. 48-55
		самостійна робота	2	Транспортування технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Організація транспортування технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Умови що висуваються до транспортування технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.9]; [3.1] р IV п. 7; [3.15] с. 78-85
4			12 (4)	ТЕХНІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ КОРДОНУ ТА ЗАСОБІВ ІНЖЕНЕРНОГО ОЗБРОЄННЯ	
	1	групове заняття	2	Основні положення щодо організації технічного обслуговування технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Види та основні завдання технічного обслуговування. 2. Порядок підготовки та проведення технічного обслуговування.	[1.9]; [3.1] р IV п. 3

1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	Особливості технічного обслуговування оптичних, оптико-електронних та тепловізійних засобів 1. Особливості обслуговування оптичних засобів. 2. Особливості обслуговування оптико-електронних засобів. 3. Особливості обслуговування переносних тепловізорів (МТК).	[2.1] с. 58-66, 94,109, 137-149; [2.2] 162-163; [3.7]; [3.8]; [3.9]; [3.10]; [3.11]; [3.12]; [3.12]; [3.13]; [3.19]
		самостійна робота	2	Особливості технічного обслуговування радіолокаційних та світлотехнічних засобів 1. Особливості обслуговування радіолокаційних засобів. 2. Особливості обслуговування світлотехнічних засобів.	[1.9]; [3.2] 49-51, 158-160; [3.4]; [3.5]; [3.6]
		самостійна робота	2	Особливості технічного обслуговування сигналізаційних засобів 1. Особливості обслуговування сигналізаційних засобів охорони локальних ділянок. 2. Особливості обслуговування сигналізаційних засобів охорони режимних приміщень.	[3.16]; [3.17]; [3.18]
		самостійна робота	2	Особливості технічного обслуговування засобів інженерного озброєння 1. Особливості обслуговування інженерного майна. 2. Особливості обслуговування інженерної техніки.	[3.2] р IV п. 3; [3.15] с. 66-76
	2	групове заняття	2	Ремонт технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння 1. Види ремонту технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння. 2. Порядок здачі в ремонт технічних засобів охорони кордону та засобів інженерного озброєння.	[1.9]; [3.2] р IV п. 4
5			28 (2)	ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
	1	групове заняття	2	Основні положення щодо забезпечення безпеки інженерних робіт та експлуатації технічних засобів охорони кордону 1. Вимоги безпеки при виконанні завдань інженерного забезпечення охорони кордону. 2. Вимоги електробезпеки.	[1.2]; [2.3] с. 137-146; [3.14] с. 34-50

1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	Техніка безпеки при виконанні інженерних робіт 1. Заготовочні роботи. 2. Фарбувальні роботи. 3. Облаштування інженерних споруд та загороджень. 4. Електрозварювальні роботи.	[3.14] с. 51-67, 71-78, 105-112
		самостійна робота	2	Техніка безпеки при експлуатації інженерної техніки 1. Експлуатація дорожніх та землерийних машин. 2. Роботи з використанням засобів малої механізації.	[3.14] с. 118-141, 145-150
		самостійна робота	2	Техніка безпеки при експлуатації технічних засобів охорони кордону 1. Техніка безпеки з сигналізаційними засобами охорони. 2. Техніка безпеки з світлотехнічними засобами. 3. Техніка безпеки з радіолокаційними засобами.	[3.14] с. 160-163; [3.4]; [3.5]; [3.6]; [3.16]; [3.17]; [3.18]
		індивідуальна робота (ІРГР-1)	20	Проведення розрахунків щодо безпечної експлуатації засобів, що мають джерела НВЧ випромінювання	Матеріали для проведення ІРГР
Диференційований залік			4		Матеріали підсумкового контролю
Разом за 7-й семестр			90 (30)		
Разом за IV-й курс			90 (30)		
Усього за дисципліну			90 (30)		

ЛІТЕРАТУРА

1. Нормативно-правові акти

- 1.1. Закон України «Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі» (№160-ІХ від 03.10.2019 р.).
- 1.2. Наказ №156 МВС України від 02.03.2019 р. «Про затвердження Інструкції з організації інженерного забезпечення охорони державного кордону України».
- 1.3. Наказ № 186-дск АДПСУ від 07.12.2016 р. «Про комплектування органів Державної прикордонної служби України інженерною технікою, технічними засобами охорони державного кордону та інженерним майном».
- 1.4. Наказ № 300 ДКУ від 25.07.1995р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про порядок проведення комплексних перевірок (інспектування) озброєння, техніки і особового складу технічних служб, підрозділів, частин, з'єднань у Прикордонних військ України».
- 1.5. Наказ № 122 АДПСУ від 04.02.2004 р. «Про затвердження та введення в дію Положення про розробку інструкцій з охорони праці».
- 1.6. Наказ № 69 ДКУ від 06.02.2003р. «Про затвердження та введення в дію змін до Інструкції про порядок проведення комплексних перевірок (інспектування) озброєння, техніки і особового складу технічних служб, підрозділів, частин, з'єднань у Прикордонних військ України, затвердженої Наказом № 300 ДКУ від 25.07.1995р.».
- 1.7. Наказ № 809 АДПСУ від 5.11.2004 р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про визначення термінів експлуатації інженерних споруд, норм напруцювання до ремонту та списання технічних засобів охорони кордону, інженерної техніки та майна у Державній прикордонній службі України».
- 1.8. Наказ № 404 АДПСУ від 20.05.2005 р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про списання військового майна у Державній прикордонній службі України».
- 1.9. Наказ № 544 АДПСУ від 11.07.2005 р. «Про затвердження і введення в дію «Настанови з експлуатації радіолокаційно-прожекторного озброєння у Державній прикордонній службі України».
- 1.10. Наказ № 940 АДПСУ від 26.11.2007 р. «Про введення в експлуатацію мобільних тепловізійних комплексів та затвердження Інструкції щодо порядку застосування мобільних тепловізійних комплексів в охороні державного кордону».
- 1.11. Інструкція про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї, боєприпасів та засобів активної оборони в органах Державної прикордонної служби України. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ ім. Б. Хмельницького, 2005. – 180 с. (згідно наказу АДПСУ № 925 від 10.12.2004).
- 1.12. Наказ № _____ АДПСУ від _____ «Про організацію інженерного, технічного забезпечення та радіаційного, хімічного, біологічного захисту охорони державного кордону України у 20__ році».
- 1.13. Наказ № _____ АДПСУ від _____ «Про організацію інженерного забезпечення державного кордону України у 20__ році».

1.14. ДСТУ 2860-94 Надійність техніки. Терміни та визначення.

1.15. ДСТУ В3576-97 Експлуатація та ремонт військової техніки. Терміни та визначення.

1.16. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення інженерно-технічного облаштування та утримання державного кордону» (№ 232-ІХ від 29.10.2019 р.).

2. Базова

2.1. Царьов Ю.О. Засоби візуального спостереження охорони державного кордону: навчальний посібник / Ю. О. Царьов, Д.А.Купрієнко. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ імені Б.Хмельницького, 2010.– 164 с.

2.2. Царьов Ю.О. Тепловізійні засоби охорони кордону: навчальний посібник / Ю.О. Царьов, В.М. Кульчицький, В.А. Собченко. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2013. –184 с.

2.3. Царьов Ю.О. Інженерне забезпечення охорони державного кордону: навчальний посібник / Ю. О. Царьов., В. А. Сівак, В. М. Кульчицький та ін. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2015. – 232 с.

3. Допоміжна

3.1. Наказ № 35 МОУ від 30.01.2018 р. «Про затвердження порядку використання інженерного майна у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України».

3.2. Дем'янюк С.М., Стрельбіцький М.А., Купрієнко Д.А. Світлотехнічні засоби охорони державного кордону: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького, 2008.

3.3. Інженерне забезпечення та технічні засоби охорони кордону : довідник / О.В. Боровик, А.Б. Добровольський, В.А. Собченко та ін. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2019. – 180 с.

3.4. Технічний опис та інструкція з експлуатації виробу 1РЛ 133.

3.5. Технічний опис та інструкція з експлуатації виробу 1РЛ 136.

3.6. Руководство по эксплуатации ELTA EL/M-2129.

3.7. Виріб VarioView™150. Інструкція з експлуатації.

3.8. Виріб Archer TGA-3/75-640. Інструкція з експлуатації.

3.9. Виріб Phantom. Інструкція з експлуатації.

3.10. Виріб Flir. Інструкція з експлуатації.

3.11. Изделие NYXUS BIRD. Руководство по обслуживанию.

3.12. Патрульная машина наблюдения Украина (Carl Zeiss Optronics GmbH). Инструкция по эксплуатации.

- 3.13. Патрульная машина наблюдения Украина (Carl Zeiss Optronics GmbH). Инструкция по обслуживанию.
- 3.14. Техника безопасности при выполнении задач инженерного обеспечения охраны государственной границы. Учебное пособие М.: 1989, 266 с.
- 3.15. Инженерно-техническое обеспечение. Руководство. М.: Воениздат 1988, 224 с.
- 3.16. Виріб КСП Хміль-1. Інструкція з експлуатації.
- 3.17. Виріб Оріон-4ТД. Інструкція з експлуатації.
- 3.18. Виріб Дунай 8/32. Інструкція з експлуатації.
- 3.19. Експлуатаційна документація на мобільний тепловізійний комплекс спеціального призначення (МТКСП) на базі автомобіля TORSUS PRAETORIAN.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сайт бібліотеки НАДПСУ: <http://lib.nadpsu.edu.ua:8080/>
2. Модульне середовище <https://asu.nadpsu.edu.ua/>
3. Портал автоматизованої системи керування навчальним процесом Національної академії [<http://10.241.24.25:8009/>](http://10.241.24.25:8009/) (інтранет), [<http://asu.nadpsu.edu/>](http://asu.nadpsu.edu/) (інтернет).

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне, рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького – https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-_12.01.-.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Під час поточного і підсумкового контролів використовуються критерії оцінювання визначені у «Положенні про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького». Форма та зміст критеріїв оцінювання результатів поточного контролю з кожного заняття навчальної дисципліни визначаються у відповідних методичних розробках, а форма та критерії оцінювання результатів підсумкового контролю – у методичних матеріалах для проведення диференційованого заліку.

Поточний контроль.

Оцінювання знань при поточному контролі здійснюється за чотирьохбальною шкалою відповідно до «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького». Результати самостійної та індивідуальної роботи оцінюються як «зараховано» або «не зараховано».

Загальну оцінку за аудиторну роботу необхідно вираховувати як середньоарифметичну з поточних оцінок, шляхом ділення суми оцінок (5,4,3,2), на кількість оцінок, отриманих протягом семестру. Для розрахунку, кількість поточних оцінок повинна бути не менше чотирьох.

Середньоарифметична оцінка з поточних оцінок складається з оцінок за аудиторну роботу та проставляється окремою графою в журналі обліку навчальних занять з округленням до 0,01 після останнього в семестрі заняття з дисципліни.

До оцінок за аудиторну роботу відносяться оцінки за заняття, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання, та оцінки, одержані на інших заняттях.

За матеріалами пропущених занять, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання, курсант зобов'язаний відзвітувати до підсумкового контролю. За кожне пропущене заняття або відсутність оцінки на занятті, під час якого здійснювалось обов'язкове оцінювання, при обчисленні середньоарифметичної оцінки з поточних оцінок рахується «0» балів.

Підсумковий контроль.

Сумарна кількість балів за дисципліну є сумою від середньоарифметичної поточної оцінки, помноженої на ваговий коефіцієнт 0,8, та оцінки за диференційований залік, помноженої на 0,2. У відповідності до набраної сумарної кількості балів, оцінка за дисципліну визначається за національною шкалою, шкалою ЄКТС і 100-бальною шкалою за допомогою «Таблиці відповідності шкал оцінювання» та «Шкали переведення національної системи і системи ЄКТС в 100-бальну систему» наведеної в «Положенні про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького».

Курсант, який отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відзвітував за самостійну та індивідуальну роботу, не допускається до диференційованого заліку.

Для визначення кількості балів за шкалою ЕКТС та 100-бальною шкалою у випадку, коли курсант має сумарну кількість балів 2,59 і менше, використовується додаток 2 «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького».

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:
  - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
  - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право;
  - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Традиційні методи навчання	
МН.1.1.	Усне викладення навчального матеріалу (розповідь, пояснення, лекція)
МН.1.2.	Обговорення матеріалу, що вивчається (бесіда, дискусія, брифінг, диспут)
МН.1.3.	Наочні методи (ілюстрація, демонстрація)
МН.1.4.	Практичні методи (лабораторна робота, практична робота, пробні вправи, творчі вправи, усні вправи, практичні вправи, графічні вправи, технічні вправи)
МН.1.5.	Методи самостійного та індивідуального навчання (рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький)
2. Активні методи навчання	
МН.2.1.	Ігрові (професійні ігри, професійний тренінг)
МН.2.2.	Неігрові (аналіз конкретної ситуації, круглий стіл, навчання через науково-дослідну роботу)
МН.2.3.	Неімітаційні (групова дискусія, індивідуальні практикуми, метод «ХОБО», активні види лекційних і семінарських занять)
3. Інтерактивні методи навчання	
МН.3.1.	Інтерактивні методи в малих групах
МН.3.2.	Інтерактивні методи в великих групах
МН.3.3.	Інтерактивні методи під час самостійної роботи

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
МК 1.5	Виконання нормативу
МК 1.6	Виконання вправи
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
МК 2.9	Виконання нормативу
МК 2.10	Виконання вправи
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
МК 3.4	Виконання нормативу
МК 3.5	Виконання вправи
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний
МК 4.5	Практичний